

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA MET
AANVULLEND VELDONDERZOEK

VOORDIJK 274A

TE BARENDRECHT

GEMEENTE BARENDRECHT

- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA MET AANVULLEND VELDONDERZOEK Voordijk 274a te Barendrecht in de gemeente Barendrecht

Opdrachtgever	Wissing stedenbouw en ruimtelijke vormgeving bv Postbus 37 2990 AA Barendrecht
Project	BAR.WIS.ECO2
Rapportnummer	11033220
Status	Eindrapportage
Datum	21 oktober 2011
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. M. Koen
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ir. J. Mos
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	2
2.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	2
2.3	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	2
3.	ONDERZOEKSMETHODIEK	3
3.1	Quicksan flora en fauna.....	3
3.2	Aanvullend veldonderzoek	3
4.	TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	5
4.1	Inleiding	5
4.2	Flora- en faunawet.....	5
4.3	Algemene zorgplicht	6
4.4	Gebiedsbescherming.....	6
5.	ONDERZOEKSRESULTATEN	7
5.1	Vogels	7
5.2	Vleermuizen.....	8
5.3	Overige zoogdieren	10
5.4	Amfibieën, vissen en reptielen.....	11
5.5	Libellen en dagvlinders	12
5.6	Vaatplanten.....	12
5.7	Gebiedsbescherming.....	12
6.	SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN	13

BIJLAGEN:

1. - Topografische ligging van de locatie
- 2a. - Luchtfoto onderzoekslocatie
- 2b. - Foto's onderzoekslocatie
3. - Geraadpleegde bronnen
4. - Natuurwetgeving en beleid

1. INLEIDING

Econsultancy heeft van Wissing stedenbouw en ruimtelijke vormgeving bv opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna en een aanvullend veldonderzoek aan de Voordijk 274a te Barendrecht in de gemeente Barendrecht.

De quickscan flora en fauna en het aanvullend veldonderzoek zijn uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens overige natuurwetgeving zijn beschermd, of deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

De quickscan is uitgevoerd middels het verrichten van een bureauonderzoek en een veldbezoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie. De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

Het aanvullend veldonderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die Econsultancy bv in maart 2011 op de onderzoekslocatie heeft uitgevoerd (rapport 11015022 BAR.WIS.ECO1). Uit de quickscan is gebleken dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet er ten aanzien van huismus en vleermuizen meer informatie nodig is. Een aanvullend onderzoek binnen het geschikte seizoen diende meer uitsluitel te geven over het gebruik van de onderzoekslocatie door huismus en vleermuizen. De resultaten van het betreffende aanvullend veldonderzoek naar huismus en vleermuizen is in de huidige rapportage geïntegreerd.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

Voor zover bij de opdrachtgever bekend, is er niet eerder ecologisch onderzoek op de onderzoekslocatie uitgevoerd.

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 4.380 \text{ m}^2$) is gelegen aan de Voordijk 274a, circa 800 m ten noordwesten van de kern van Barendrecht in de gemeente Barendrecht. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 37 H, 2004 (schaal 1:25.000) zijn de coördinaten van de onderzoekslocatie X = 95.403, Y = 430.499. De onderzoekslocatie is gelegen in het kilometerhok 95/430.

Het perceel, waar de onderzoekslocatie deel van uitmaakt, is kadastraal bekend gemeente Barendrecht, sectie A, nummer 3908.

De onderzoekslocatie is bebouwd met een woonhuis met pannendak en een voormalige schapenschuur voorzien van asbestverdachte dakplaten. Ten zuiden van de bebouwing is een siertuin gelegen met boom- en struikvegetatie. De noordoostelijke hoek van de locatie betreft een grasperceel / voormalige schapenweide. Aan de noordzijde bevindt zich een kippenhok en een vervallen houten schapenschuur. Grenzend aan de westzijde van de bebouwing bevindt zich een verharde (klinker) toegangsweg. Rondom de kavel zijn sloten gelegen die deel uitmaken van een groter watersysteem. De verdere omgeving van de onderzoekslocatie betreft woningbouw met bijhorende siertuinen.

In bijlage 2a is de huidige situatie op een luchtfoto weergegeven. Bijlage 2b bevat enkele foto's van de onderzoekslocatie.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat is aangewezen als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, Oude Maas, bevindt zich op circa 3 km afstand ten zuidenwesten van de onderzoekslocatie.

Ecologische Hoofdstructuur

De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van de EHS. De meest nabijgelegen EHS-onderdelen bevinden zich circa 2,5-3 km ten zuidwesten van de onderzoekslocatie. Het betreft hier de rivier Oude Maas en enkele 'groene elementen' aansluitend hierop.

2.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens het perceel te herontwikkelen. De herontwikkeling voorziet in de sloop van de opstallen (voormalige schapenschuur en woonhuis), het verwijderen van de aanwezige boom- en struikvegetatie en in de nieuwbouw van een kleinschalig appartementengebouw voor senioren (55+) met een aantal parkeerplaatsen en een woning. De aangrenzende sloten blijven in kader van de ingreep onaangetast. De bestaande bomen op de kavel worden zoveel mogelijk gehandhaafd.

3. ONDERZOEKSMETHODIEK

3.1 Quickscan flora en fauna

Het veldbezoek ten behoeve van de quickscan is afgelegd op 8 maart 2011. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving onderzocht. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen en andere standaardwerken is nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie. Verder zijn toegankelijke gegevens van natuur- en soortbescherming organisaties gebruikt en zijn gegevens van de provincie Zuid-Holland geraadpleegd. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in bijlage 3.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

3.2 Aanvullend veldonderzoek

Vleermuizen

Voor vleermuizen zijn in de periode juni - september 2011 in totaal vijf aanvullende veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de avonduren en/of ochtenduren uitgevoerd. Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van de onderzoekslocatie gebruik kunnen maken. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. Winterverblijfplaatsen zijn echter zeer lastig aan te tonen. Naast kraam- en paarverblijfplaatsen is het aanvullende onderzoek tevens gericht op de functie zomerverblijfplaats.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken. Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van batdetectors met opnamemogelijkheid van het type Pettersson D240x. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

De gehanteerde inventarisatiemethode is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 5 maart 2010), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijf/zwermplaats voor de gewone dwergvleermuis.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Huismus

Voor huismus zijn in de periode mei – juli 2011, aansluitend op de veldbezoeken ten behoeve van vleermuizen, drie inventarisatierondes uitgevoerd. Eén uur aansluitend op de twee ochtendbezoeken en één uur voorafgaand aan het avondbezoek en ten behoeve van vleermuizen, is aandacht besteed aan de aanwezigheid van broedgevallen van huismus. Tevens is een omgevingscheck uitgevoerd naar de aanwezigheid van deze soort rondom de onderzoekslocatie. Daarnaast zijn overige op de onderzoekslocatie aanwezige soorten broedvogels in kaart worden gebracht.

Overzicht veldbezoeken

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen en huismus gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 10 °C. De windsnelheid lag beneden de 5 Bft. en er was geen sprake van neerslag, anders dan een lichte motregen. Een overzicht van de veldbezoeken en de weersomstandigheden is opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel I *Tijdstippen en de waarnemingscondities per veldbezoek*

Datum	Moment van de dag (tijdstip)	Weersomstandigheden
3 juni 2011	03.00 - 06.30	circa 14°C, windkracht 2 Bft. en droog
23 juni 2011	03.00 - 06.30	circa 12°C, windkracht 3 Bft. en droog
12 juli 2011	22.15 - 01.00	circa 14°C, windkracht 3 Bft. en droog/motregen
25 augustus 2011	22.30 - 00.30	circa 14°C, windkracht 2 Bft. en droog
12 september 2011	03.30 - 06.30	circa 13°C, windkracht 4 Bft. en droog

4. TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

4.1 Inleiding

Zorg voor alle inheemse planten- en diersoorten en voor de natuurlijke rijkdommen van gebieden wordt gegarandeerd door de naleving van de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur en milieu. De instrumenten die deze bescherming mogelijk maken, zijn op Europees niveau vertaald in Natura 2000. De Europese wetgeving ten aanzien van de soortbescherming is in Nederland vertaald in de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is vastgelegd in de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Hiermee heeft Nederland de Europese wetgeving in de nationale wetgeving verankerd.

Door in de planfase van een (bouw)project of ruimtelijke ontwikkeling rekening te houden met het eventueel voorkomen van beschermde planten- en diersoorten kan effectief worden omgegaan met de aanwezigheid van een beschermde soort. Een dreigende overtreding van de Flora- en faunawet kan zo snelesignaleerd en in veel situaties voorkomen worden. Vervolgens kan er accuraat actie ondernomen worden om zodoende de overlevingskansen en migratiemogelijkheden van een beschermde soort in het betreffende gebied geen blijvende schade toe te brengen.

Om alle gebieden met elkaar te verbinden en om uitwisseling en verspreiding van soorten mogelijk te maken, wordt er in Nederland gewerkt aan de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Verder worden diverse Rode lijsten van bedreigde soorten gehanteerd bij beoordelingen voor de aanwijzing van bescherming en compensatie.

In dit hoofdstuk wordt een korte toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. In bijlage 4 wordt een nadere toelichting gegeven omtrent de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur.

4.2 Flora- en faunawet

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend werkt. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd en vallen onder de strikt beschermde klasse (soorten tabel 3). De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden. In de meeste gevallen is een overtreding gemakkelijk te voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of de broedgelegenheid buiten het broedseizoen te verwijderen.

Nesten van huismus, steenuil, sperwer, ransuil, kerkuil, boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, ooievaar, oehoe, roek, slechtvalk, wespendif en zwarte wouw zijn het gehele jaar beschermd. Het betreffen soorten uit de beschermingscategorieën 1 t/m 4 van de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen (bron: Dienst Regelingen, 25 augustus 2009). De nestplaats, bomengroep of boomholte van een deel van deze soorten worden ook buiten het broedseizoen gebruikt. Een ander deel van deze soorten maken enkel gebruik van door andere vogelsoorten gemaakte nestgelegenheden, of maken ieder jaar gebruik van hetzelfde nest (of dezelfde nestlocatie).

Daarnaast is er een aantal soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, ondanks dat de soort ieder jaar op dezelfde plek terugkeert om te broeden (beschermingscategorie 5). Van deze soorten wordt verondersteld dat ze over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voorwaarde hierbij is dat er in de directe omgeving wel geschikt habitat aanwezig is. Voorbeelden hiervan zijn spechtensoorten, huiszwaluw, boerenzwaluw, ekster, bosuil, torenvalk en holenbroeders als boomkruiper, koolmees en bonte vliegenvanger. Nestlocaties van soorten uit de beschermingscategorie 5 zijn in uitzonderlijke gevallen ook buiten het broedseizoen beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

4.3 Algemene zorgplicht

De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Deze zorgplicht geldt ook voor soorten die staan vermeld in tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit zijn algemene soorten, waarvoor in het kader van ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt van verbodsartikelen van de Flora- en faunawet. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren, wanneer materialen en houtstapels, waaronder dieren verblijven, worden verwijderd. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

4.4 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

5. ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Vogels

Broedvogels

De schapenshuur op de onderzoekslocatie is toegankelijk voor broedvogels. In openingen en nisjes in de schuren kunnen vogelsoorten als merel, huismus en witte kwikstaart nestgelegenheid vinden. Door de aanwezigheid van een dakpannen dak op het woonhuis was de aanwezigheid van een broedgeval van huismus ten tijde van de quickscan niet uit te sluiten. Het aanvullend onderzoek, dat in de periode juni - juli 2011 is uitgevoerd, dient meer uitsluitsel te geven over het gebruik door huismus van de bebouwing op de onderzoekslocatie als nestlocatie.

Door de aanwezigheid van bomen en struiken is de onderzoekslocatie geschikt als nestlocatie voor algemene broedvogels als merel, houtduif en roodborst. De slootranden kunnen broedgelegenheid bieden aan een algemene soort als wilde eend of waterhoen. De aanwezige bomen zijn gecontroleerd op nesten en nestholtes; deze zijn niet aangetroffen.

Tijdens het aanvullend veldonderzoek naar broedvogels zijn huismus, zwarte kraai, merel, koolmees, tijtjaf en Turkse tortel aangetroffen. De broedlocaties van huismus, zwarte kraai en Turkse tortel bevonden zich echter buiten de onderzoekslocatie. Koolmees, merel en tijtjaf hebben territoria binnen de onderzoekslocatie. De exacte broedlocatie zijn echter niet bekend. De coniferen ten noorden van de schuur worden door de houtduif en de zwarte kraai gebruikt als roestplaats. In de nok van het woonhuis zijn aan de westzijde uitwerpselen tegen de gevel aanwezig. Dit wijst op een slaapplek van een of meerdere boomkruipers. In onderstaande figuur zijn de aangetroffen territoria van broedvogels in een luchtfoto weergegeven.

Figuur 1. Territoria broedvogels.

Op basis van het aanvullend veldonderzoek kan worden vastgesteld dat de onderzoekslocatie geen functie als vaste rust en verblijfplaats heeft voor vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd (beschermingscategorie 1 t/m 4). Binnen de onderzoekslocatie is wel een territoria vastgesteld van koolmees. Deze soort valt onder de beschermingscategorie 5.

Het gaat hierbij echter om een algemeen voorkomende soort, die ook in de directe omgeving voldoende broedgelegenheid hebben. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat het nest van koolmees op de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben.

Voor de op de onderzoekslocatie broedende vogelsoorten geldt dat, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen worden verwijderd, geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels. Er wordt in de Flora- en faunawet geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal wordt voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

5.2 Vleermuizen

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.*, 2010) is de onderzoekslocatie gelegen in een gebied waar de volgende vleermuissoorten potentieel kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, tweekleurige vleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, franjestaart en baardvleermuis.

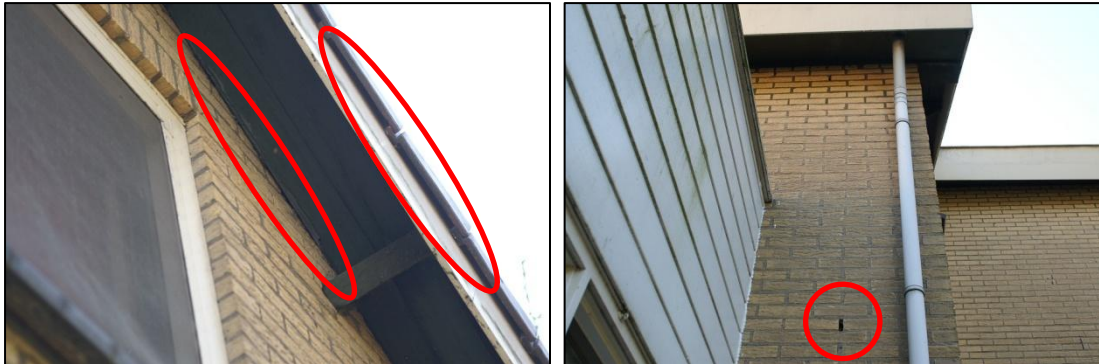
Verblijfplaatsen

De bebouwing op de onderzoekslocatie is in principe geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen, vanwege de aanwezigheid van geschikte openingen die toegang verlenen tot de spouwmuren. Bij de schapenschuur is ruimte onder de golfplaten aanwezig waardoor dieren in de aanwezige spouwmuur kunnen kruipen (zie figuur 2). Verder zijn er op verscheidene plekken ruimtes achter betimmeringen waargenomen waar vleermuizen gebruik van kunnen maken (zie figuur 3).

De openingen langs de dakranden van het woonhuis alsmede overhangende dakpannen geven toegang tot ruimte onder de dakpannen en dakbetimmering (zie figuur 4), enkele aanwezige open stootvoegen toegang tot de spouw (zie figuur 5). Op basis van de quickscan was het niet uit te sluiten dat zich op de onderzoekslocatie een vaste rust- of verblijfplaats van vleermuizen bevindt. Het aanvullend onderzoek, dat in de periode juni - september 2011 is uitgevoerd, dient meer uitsluitsel te geven over het gebruik door vleermuizen van de bebouwing op de onderzoekslocatie als verblijfplaats. De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn onderzocht op de aanwezige holtes, deze zijn niet aangetroffen.

Figuur 2 en 3. Potentiële toegangsmogelijkheden voor vleermuizen bij te slopen schuur.

Figuur 4 en 5. Potentiële toegangsmogelijkheden voor vleermuizen bij te slopen woonhuis.

Tijdens het gehele aanvullend veldonderzoek zijn er geen gedragingen van vleermuizen waargenomen, die er op duiden dat de bebouwing op de onderzoekslocatie een verblijfsfunctie heeft voor vleermuizen. Tijdens de paarperiode is er wel een gewone dwergvleermuis baltsend aangetroffen nabij de onderzoekslocatie. Dit gedrag is eenmalig waargenomen boven de Voordijk in westelijke richting, en eenmaal aan de westrand van de onderzoekslocatie langs het daar aanwezige struweel. Dit baltsgedrag was echter van korte duur. Er is geen baltsverblijf of territoria binnen de onderzoekslocatie aanwezig. Doordat er geen aanwijzingen zijn gevonden dat de bebouwing binnen de onderzoekslocatie in gebruik is als vaste rust- en verblijfplaats, kan tevens worden aangenomen dat het geen functie heeft als winterverblijf.

Op basis van de huidige protocollaire onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden aangenomen dat de bebouwing op de onderzoekslocatie geen verblijfsfunctie heeft voor vleermuizen. Ondanks dat er aan de protocollaire onderzoeksinspanning is voldaan, kan het nooit geheel worden uitgesloten dat een incidentele verblijfsfunctie in de te slopen bebouwing tijdens het onderzoek wordt gemist. Het protocollaire onderzoek blijft een reeks van momentopnames waardoor incidentele verblijfplaatsen, waar vleermuizen slechts één of enkele dagen gebruik van maken mogelijk niet worden waargenomen. Indien tijdens de sloop onverhoopt toch een vleermuis worden aangetroffen, dan dienen de werkzaamheden ter plaatse tijdelijk te worden gestaakt en dient er in eerste instantie een vleermuiskundige te worden geraadpleegd. Deze zal bepalen hoe er gehandeld dient te worden, alvorens de sloop kan worden voortgezet.

Foeragerende vleermuizen

Tijdens de kraamtijd wordt er door enkele individuen van gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis gefoerageerd binnen en nabij de onderzoekslocatie. Enkele individuen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis gebruiken de voortuin, het struweel op de westelijke grens en de watergang aan de noordzijde als foerageergebied. Voor de instandhouding van de aanwezige populaties is het aanwezige foerageergebied van beperkt belang. Direct buiten de onderzoekslocatie zijn voldoende foerageermogelijkheden aanwezig. De voorplannen zullen dan ook geen aantasting van belangrijk foerageerhabitat vormen.

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Doordat dergelijke lijnvormige elementen ontbreken op de onderzoekslocatie, is verstoring van potentiële vliegroutes niet aan de orde. In figuur 6 zijn de waarnemingen van vleermuizen tijdens het aanvullend veldonderzoek globaal weergegeven.

Figuur 6. Veldwaarnemingen vleermuizen.

5.3 Overige zoogdieren

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten (spits)muizen en soorten als egel en mol. Voor dergelijke algemeen voorkomende soorten geldt in het kader van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling, waardoor een ontheffing bij verstoring niet noodzakelijk is. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. Met betrekking tot de voorgenomen ingreep dient bij het verwijderen van beplanting rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van een soort als egel. Bij het eventueel aantreffen van een dergelijke soort dient deze zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten de ingreep.

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor steenmarter. Steenmarters gebruiken hooizolders, loze ruimtes onder het dak, schuurtjes en dergelijke, als verblijfplaats. Een steenmarter heeft binnen zijn territorium verscheidene verblijfplaatsen. Voor deze soort geldt geen vrijstelling van de Flora- en faunawet; de verblijfplaatsen zijn het gehele jaar beschermd. Tijdens het veldbezoek zijn in de schapenschuur oude prooiresten (zie figuur 7, afgebeten pennen) aangetroffen die duiden op de voormalige aanwezigheid van een marterachtige of (verwilderde) kat. Tevens werd een enkele oude keutel aangetroffen (zie figuur 8) die qua vorm en grootte overeenkomt met uitwerpselen van een marterachtige. Op basis van de minimaal aanwezige sporen is er echter geen zekerheid dat het hier gaat om steenmarter. Gelet op het verspreidingsgebied van de soort is dit ook niet aannemelijk, echter is dit nooit volledig uitgesloten. Recente waarnemingen van steenmarter in de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn vooralsnog niet bekend. Mogelijk dat het hier gaat om bunzing, gezien er enkele waarnemingen van deze soort zijn gedaan in de omgeving van de onderzoekslocatie (Bron: waarneming.nl). Desondanks zijn de aangetroffen sporen minimaal en oud en wijzen derhalve op dit moment niet op de aanwezigheid van een vast rust- of verblijfplaats van steenmarter of andere marterachtige. Verstoring van een vaste rust- of verblijfplaats van een streng beschermde soort is in dit geval niet aan de orde.

Figuur 7 en 8. Prooiresten en oude uitwerpselen van (verwildeerde) kat en/of marterachtige.

5.4 Amfibieën, vissen en reptielen

Volgens gegevens van RAVON (Creemers & van Delft, 2009) zijn in de directe omgeving van de onderzoekslocatie de volgende soorten waargenomen: kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker en groene kikker complex. Verder zijn binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie eveneens de streng beschermde vissoorten rivierdonderpad, kleine modderkruiper, Europese meer- val, bittervoorn en rivierprik vermeld (Bron: www.RAVON.nl).

De onderzoekslocatie vormt marginaal landhabitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad. De sloot en vijver die zich aan de zuid- en oostzijde van de onderzoekslocatie bevindt kan onderkomen bieden aan beide soorten. Incidenteel kunnen algemene soorten als bruine kikker en gewone pad beschutting vinden tussen de beplanting van de siertuin. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen. De algemene zorgplicht blijft echter wel van kracht. Deze houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om nadelige gevolgen te voorkomen. Met betrekking tot de voorgenomen ingreep dient bij het verwijderen van beplanting rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van een soort als bruine kikker of gewone pad. Bij het eventueel aantreffen van een dergelijke soort dient deze zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten de ingreep.

Door de aanwezigheid van een sloot en vijver nabij de onderzoekslocatie zijn hier voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën en het voorkomen van vissen niet uitgesloten. Voor amfibieën betreft dit alleen algemene soorten aangezien streng beschermde soorten specifieke eisen stellen aan het voortplantingshabitat. Dit is in de sloten en vijver nabij de onderzoekslocatie niet aanwezig. Doordat in kader van de ingreep geen werkzaamheden plaatsvinden aan zowel de vijver als de aanwezige sloot is hier tevens geen sprake van verstoring van een eventueel aanwezige streng beschermde vissoort als kleine modderkruiper.

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Op de onderzoekslocatie is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig.

5.5 Libellen en dagvlinders

Voor libellen geldt dat water nodig is ter voortplanting. Gezien het ontbreken hiervan op de onderzoekslocatie zelf, kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen. Streng beschermde soorten stellen specifieke eisen aan het habitat. De sloot en vijver grenzend aan de onderzoekslocatie betreft in dit geval geen dergelijk habitat en blijven in kader van de ingreep onaangetast. Verstoring van streng beschermde soorten is derhalve niet aan de orde.

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Op basis van het aanwezige habitat is het uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

5.6 Vaatplanten

Aangezien de locatie geheel bestaat uit bebouwing, verharding, grasperceel en siertuin is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie te vinden zijn die zich hier van op natuurlijk wijze hebben gevestigd. Tijdens het veldbezoek is tevens gelet op de aanwezigheid van beschermde muurvegetatie, dit is niet aangetroffen. De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Vanwege de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden zijn beschermde vaatplanten op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

5.7 Gebiedsbescherming

Voor de EHS geldt geen externe werking. Aangezien de onderzoekslocatie niet is gelegen in of grenst aan een onderdeel dat behoort tot de EHS, is aantasting niet aan de orde. Externe werking op overige beschermde natuurgebieden, zoals het Natura 2000-gebied Oude Maas is, gelet op afstand tot de onderzoekslocatie en de aard van de ingreep niet aan de orde.

6. SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van Wissing stedenbouw en ruimtelijke vormgeving bv een quickscan flora en fauna en een aanvullend veldonderzoek uitgevoerd aan de Voordijk 274a te Barendrecht in de gemeente Barendrecht.

De quickscan flora en fauna en het aanvullend veldonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens het perceel te herontwikkelen. De herontwikkeling voorziet in de sloop van de opstallen (voormalige schapenschuur en woonhuis), het verwijderen van de aanwezige boom- en struikvegetatie en in de nieuwbouw van een kleinschalig appartementengebouw voor senioren (55+) met een aantal parkeerplaatsen en een woning. De aangrenzende sloten blijven in kader van de ingreep onaangetast. De bestaande bomen op de kavel blijven zoveel mogelijk gehandhaafd.

Waarnemingen en te verwachten soorten

Binnen de onderzoekslocatie zijn territoria van koolmees, merel en tijtjaf aangetroffen. Ten aanzien van koolmees (beschermingscategorie 5) zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat het betreffende nest binnen de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zou moeten hebben. Binnen de onderzoekslocatie bevinden zich geen nesten van vogelsoorten, zoals huismus, waarvan het nest jaarrond is beschermd (beschermingscategorie 1 t/m 4). De bebouwing op de onderzoekslocatie heeft geen verblijfsfunctie voor vleermuizen. De onderzoekslocatie betreft marginaal foerageerhabitat voor vleermuizen. Voor steenmarter is de onderzoekslocatie als verblijfplaats geschikt. Op basis van aangetroffen sporen en recente verspreidingsgegevens is een vaste rust- of verblijfplaats echter niet te verwachten. Incidenteel zijn algemene soorten (spits)muizen en een soort als egel en mol of een eventuele bunzing op de locatie te verwachten evenals algemene voorkomende amfibiesoorten als gewone pad en bruine kikker. Voor de overige soorten uit de verschillende soortgroepen vormt de onderzoekslocatie geen geschikt habitat of zijn deze op grond van bekende verspreidingsgegevens of het ontbreken van verblijfsindicaties niet te verwachten.

Maatregelen ter voorkoming van overtredingen van de Flora- en faunawet

Indien de beplanting en bebouwing buiten het broedseizoen wordt verwijderd, zullen er geen overtredingen van de Flora- en faunawet plaatsvinden met betrekking tot broedvogels.

Algemene zorgplicht

Voor de algemene grondgebonden zoogdieren en amfibieën, die mogelijk tijdens de werkzaamheden kunnen worden aangetroffen, geldt de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht voorziet er ondermeer in dat al het redelijkerwijs mogelijke dient te worden gedaan om het doden van individuen te voorkomen. Met betrekking tot de voorgenomen ingreep dient bij het verwijderen van beplanting rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van een soort als egel, bruine kikker of gewone pad. Bij het eventueel aantreffen van een dergelijke soort dient deze zorgvuldig te worden verplaatst naar een geschikte locatie buiten de ingreep.

Gebiedsbescherming

De EHS zal niet worden aangetast door de herbestemming van de onderzoekslocatie. Externe werking op overige beschermde natuurgebieden (Natura 2000) is niet aan de orde.

Noodzaak tot nader onderzoek

Nader onderzoek naar het voorkomen van huismus en vleermuizen is voltooid. Nader onderzoek naar het voorkomen naar andere soort(groep)en wordt niet noodzakelijk geacht.

Noodzaak aanvraag ontheffing Flora- en faunawet artikel 75c

Ontheffingsaanvraag voor overtreding van verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet ten aanzien van het verstoren van vaste rust- en verblijfplaatsen is niet aan de orde.

Tabel II geeft een samenvatting van de te verwachten verstoring en de te nemen vervolgstappen.

Tabel II. Overzicht te verwachten verstoring en te nemen vervolgstappen

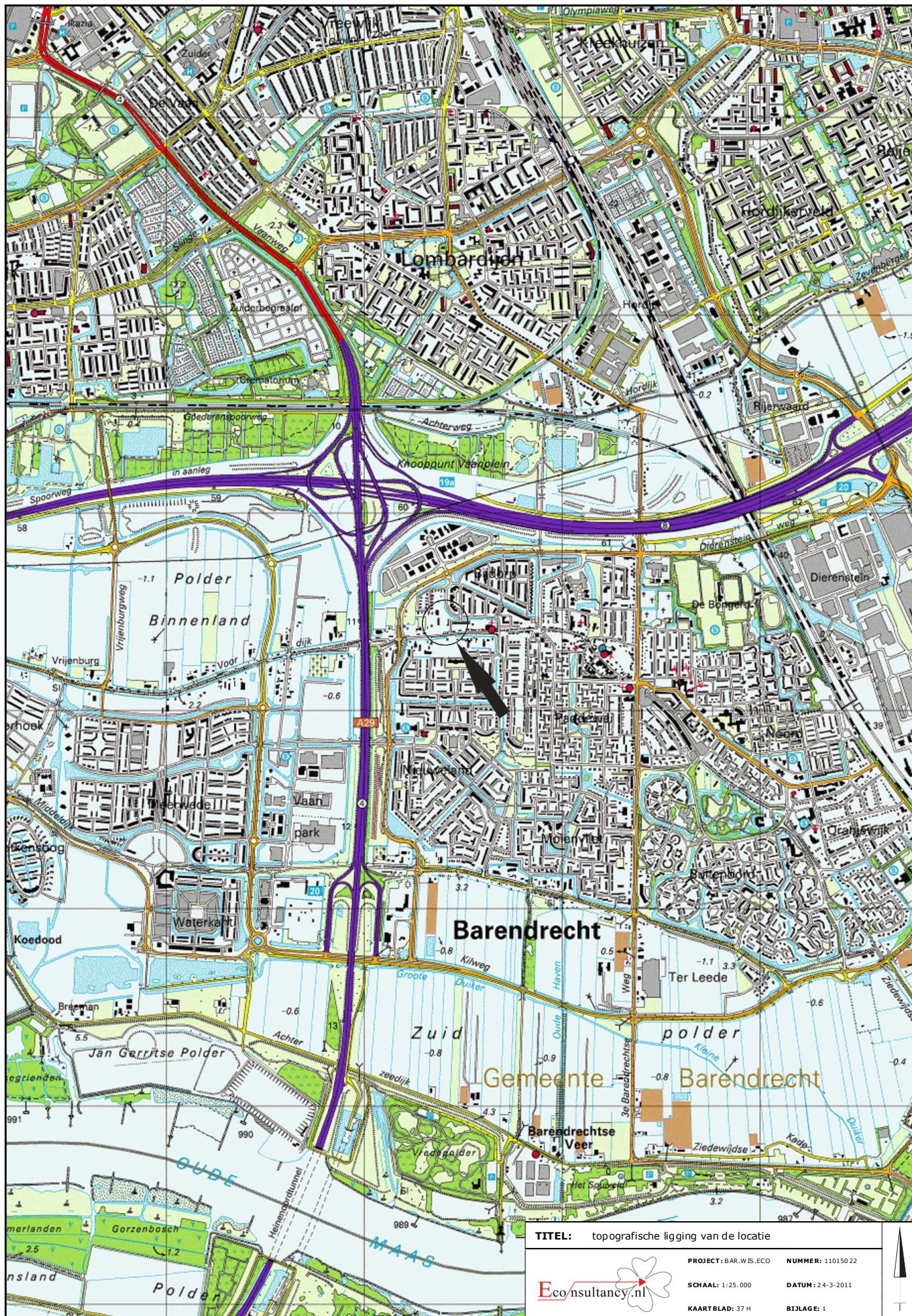
Soortgroep		Ingrep verstoring	Nader onderzoek	Ontheffings- aanvraag (*)	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	binnen het broedseizoen ¹	nee	nee	¹ het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren
	jaarrond beschermd	nee	voltooid	nee	-
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee	voltooid	nee	-
	foerageergebied	nee	nee	nee	-
	vliegroutes	nee	nee	nee	-
Grondgebonden zoogdieren		nee	nee	nee	zorgplicht voor algemene soorten
Amfibieën		nee	nee	nee	zorgplicht voor algemene soorten
Reptielen		nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	-

* Ontheffingen van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen of broedvogels worden alleen nog verleend op basis van een wettelijk belang uit de Habitatrictlijn of Vogelrichtlijn. Ruimtelijke ontwikkeling valt niet onder een dergelijk belang. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan kunnen vooraf door Dienst Regelingen ter goedkeuring worden voorgelegd, middels een ontheffingsaanvraag.

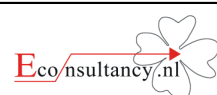
Aanbevelingen

Huismus is op de onderzoekslocatie (nog) niet als broedvogel aangetroffen. De directe omgeving is echter potentieel geschikt als leefgebied. De soorten staat onder druk door steeds verder afnemende broedgelegenheid. Met een geringe inspanning, bijvoorbeeld door het plaatsen van nestkasten of "vogelvides" op de te realiseren nieuwbouw, kan een positieve impuls gegeven worden voor het herstel van een lokale populatie. Indien de nieuwbouw wordt voorzien van een pannendak en er ruimte aanwezig is onder de eerste rijen pannen, kan ook dit bijdragen in het aanbod van broedgelegenheid voor de soort.

Vogelbescherming Nederland heeft samen met BAM Utiliteitsbouw een checklist ontwikkeld, waarmee een bouwonderneming zijn projecten en de directe omgeving natuurvriendelijker kan maken. Door middel van het beantwoorden van enkele ja/nee vragen, kunnen eenvoudige maatregelen worden toegepast die goed zijn voor de stadsnatuur en speciaal voor vogels. U vindt deze checklist op de site van de vogelbescherming (www.vogelbescherming.nl).

TITEL: topografische ligging van de locatie

PROJECT: BAR.WIS.ECO NUMMER: 110150.22

SCHAAL: 1:25.000 DATUM: 24-3-2011

KAARTBLAD: 37 H BIJLAGE: 1

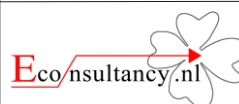
LEGENDA:

standplaats +
richting fotoname

TITEL: luchtfoto onderzoekslocatie (bron: Bingmaps.com)

A4

PROJECT: BAR. WIS. ECO1 NUMMER: 11015022
SCHAAL: nvt DATUM: 21-03-2011
GETEKEND: JMo BIJLAGE: 2a

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 1. Vooraanzicht onderzoekslocatie Voordijk 274a te Barendrecht

Foto 2. Te slopen schapenstal en grasperceel

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 3. Overzicht onderzoekslocatie vanuit noordelijke richting

Foto 4. Zijaanzicht te slopen bebouwing

Bijlage 3 Geraadpleegde bronnen

LITERATUUR

- Bouwman, J., 2007. Waarnemingenverslag 2007 (dagvlinders, libellen en sprinkhanen). EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlands Vereniging voor Libellenstudie.
- Creemers, R.C.M. & van Delft, J.J.C.W. (RAVON)(redactie), 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey- Nederland, Leiden.
- Heusden, W.R.M. van & Vreugdenhil, S.J., 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.
- Hustings, F., Borggreve C., van Turnhout C. & Thissen J., 2004. Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Kranenbarg, J., Struijk, R., de Bruin, A., Kuijsten, W., Spikmans, F. & Frigge, P., 2009. Verspreidingsonderzoek vissen 2008. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Limpens, H., Regelink, J. & Koelman, R., 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging.
- SOVON Broedvogelonderzoek Nederland, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

GERAADPLEEGDE INTERNETSITES

- www.minInv.nl (natuurwetgeving)
- www.natuurloket.nl (verspreidingsgegevens op km hok niveau)
- www.natuurkalender.nl (beperkte verspreidingsgegevens)
- www.ravon.nl (verspreidingsgegevens amfibieën en reptielen)
- www.telmee.nl (waarnemingen van vrijwilligers)
- www.vlinderstichting.nl (soort- en verspreidingsgegevens vlinders en libellen)
- www.vlindernet.nl (soort- en verspreidingsgegevens vlinders)
- www.vzz.nl (soortgegevens zoogdieren)
- www.waarneming.nl (waarnemingen van vrijwilligers)

Bijlage 4 Natuurwetgeving en beleid

Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen. Onder “activiteiten” worden alle activiteiten in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik verstaan. Voorbeelden hiervan zijn de sloop van gebouwen, de ontwikkeling van woonwijken en bedrijventerreinen, dempen van wateren, maar ook natuurontwikkelingsprojecten. Alle activiteiten moeten getoetst worden op hun effecten op aanwezige en mogelijk aanwezige beschermde planten- diersoorten.

Tabel I. *Verbodsbepalingen Flora- en faunawet*

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Tabel II. *Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet*

De Flora- en faunawet maakt onderscheid in een drietal beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Voor vogels is een aparte categorie.

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas, konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmbloem, steenbreekvaren, tongvaren
Tabel 3 strikt beschermde soorten
Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Tabel II (vervolg). Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Vogels
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Indien er gewerkt wordt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode is het mogelijk dat er geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig gebruik en onderhoud, bestendig beheer en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Tabel III. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is ten alle tijden van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 2005 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000 wetgeving, zullen de termen “habitatrichtlijn-gebied” en “vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. De betreffende gebieden worden momenteel opgenomen en aangewezen als Natura 2000 gebieden. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen) of door de provincie. In de aankomende jaren zullen voor alle gebieden beheerplannen opgesteld worden. Tot die tijd zal er echter per project beoordeeld moeten worden of er nadelige effecten te verwachten zijn voor een beschermd gebied.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

Rode Lijsten

In opdracht van het ministerie van LNV zijn voor diverse soortgroepen zogenaamde Rode Lijsten samengesteld. Deze Rode Lijsten vermelden van welke soorten het voortbestaan in Nederland bedreigd wordt. Op deze manier geven de lijsten een indicatie van het belang van aanwezige planten en dieren in een gebied voor het behoud van de hele populatie. In door het ministerie van LNV opgestelde soortbeschermingsplannen wordt aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden om het voortbestaan van deze soorten te waarborgen. Deze soortbeschermingsplannen worden door diverse provincies gehanteerd voor het opstellen van compensatieverplichtingen.